

Kupujte VOJNE BONDE!
Najstarejši slovenski dnevnik v Ohio
Oglasi v tem listu so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

Kupujte VOJNE BONDE!
The Oldest Slovene Daily in Ohio
Best Advertising Medium

VOLUME XXV. — LETO XXV.

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), SEPTEMBER 8, 1942.

STEVILKA (NUMBER) 210

DANAŠNJI VOJNI POLOŽAJ NA SVETOVNIH BOJIŠČIH

Stalingrad še vedno junaško kljubuje napadu nemških hord. — Boji na Solomonih. Osišče izgublja v Egiptu udarno moč.

LETEČE TRDNJAVE SESTRELILE 12 NEMŠKIH LETAL

MOSKVA, torek, 8. septembra. — Nemška armada, katere napadi na severozapadne in južne zapadne dohode do Stalingrada so bili odbiti po ruskih branilih, je pričela zdaj napadati Stalingrad iz osredja. Številni mnogorodne nemške letalnice so pričele tudi z ojačenimi razbijati po ruskih položajih pri Novorossiku ob Črnem morju, ne meneč se za ogromne izgube na moštvi in materialu.

Rusi izvajajo protinapade

Rusi so pričeli izvajati silne protinapade pri Mazdoku, na strateškem Kavkazu, kjer so Nemci iz mnogih njihovih vojaških

ruski bombniki so koncem tedna napadli razna mesta v Vzhodni Prusiji, kakor tudi Dunaj in Budimpešto.

Boji na južnem pacifiku

Na južnega pacifika poročajo o obnovljeni japonski aktivnosti ter o bojih ameriške sile, ki razbijajo po odrejancu, ki se izkrcavajo na Solomonskem otočju. Japonci si na vse kriplje prizadevajo ojačiti razbite ostanke svojih posadk na Guadalcanal oto-

ku, so imeli pri tem velike izgube, ko jih je napadla ameriška zračna sila.

Uspehi "letečih trdnjav"

LONDON, 7. septembra. — Ameriške letelce trdnjave so izstrelile pot skozi cele roje najboljših nemških bojnih letal, da so mogle bombardirati Rotterdam na Holandskem. Pri tem so sestrelile 12 nemških bojnih letal, dočim je bil izgubljen tudi en ameriški bombnik. To je prvi ameriški bombnik, ki je bil doslej sestreljen, dasi so ti bombniki izvedli že mnogo držnih napadov na sovražnikovem ozemlju.

Rommelova moč pojema

ANKARA, Turčija, 7. septembra. — Wendell L. Willkie, osebni zastopnik predsednika Roosevelta, je ob svojem prihodu iz Kaira izjavil, da je bilo v prvi bitki v egiptski pustinji razbitih in uničenih 100 Rommelovih tankov izmed 290.

"Maršal Rommel tiči zdaj v luknji"

— izjavil Willkie časnikarjem na ameriskem poslaništvu. "Te razbite tanke sem videl na svoje oči in sem prepričan, da je izgubil Rommel 40 odstotkov svoje udarne moči."

USPEH S.N.P.J. PRIREDITVE V SLOVENSKEM NAR. DOMU

Program, ki ga je priredila in izvedla v nedeljo popoldne mladina Slovenske narodne podpornice v Slovesnem narodnem domu, je bil izredno krasen in znanstven ter je našo kulturno in intelektualno razumevanje javnosti popolnoma zadovoljilo.

Pred začetkom izvajanja programa smo čuli troje lepih in zanimivih govorov, ki so jih izrekli Vincent Cankar, glavni vodja S.N.P.J., Math Petrovič, predsednik Clevelandске federacije, in Frank J. Lausche, župan mesta Clevelanda.

Prav govoril med programom, ker se je radi drugih važnih opravkov nekoliko zakasnil.

Lep nastop mladine

Madve prijetno smo bili presenečeni, videč, da ima ameriška mladina toliko nadebnosti in da se ji tako prijazno in ponosno ves naš tuji rod.

Dostojno opisati vso predeposrednost, ki smo jo videli in slišali v nedeljo na odru našega slovenskega narodnega doma, bi bilo preogromno, zato bomo omenili samo nekaj povprečnosti. Onemimo na primer Richarda S. J. Boucha in Mildred Eleanor No-

vak, ki sta bila — če se ne motim — iz Sharona, Pa., in ki sta krasno prednašala glabeno in zanimivo arto iz opere "La Traviata".

Mala brata Edward in John Birk sta zadivila publiko s svojimi akrobatskim nastopom, ki sta delal čast vsakemu vodvu.

izborna je bila tudi Miss Evelyn Svigel, ki je krasno u-

govorila o svojih izkušnjah v vojni službi.

Na koncu programa je bil nastop mladih pevskih skupin, ki so s svojimi lepimi pesmi in skladbami, ki so bile izredno krasne, v celoti zadovoljile publiko.

Na koncu programa je bil nastop mladih pevskih skupin, ki so s svojimi lepimi pesmi in skladbami, ki so bile izredno krasne, v celoti zadovoljile publiko.

Na koncu programa je bil nastop mladih pevskih skupin, ki so s svojimi lepimi pesmi in skladbami, ki so bile izredno krasne, v celoti zadovoljile publiko.

Na koncu programa je bil nastop mladih pevskih skupin, ki so s svojimi lepimi pesmi in skladbami, ki so bile izredno krasne, v celoti zadovoljile publiko.

Na koncu programa je bil nastop mladih pevskih skupin, ki so s svojimi lepimi pesmi in skladbami, ki so bile izredno krasne, v celoti zadovoljile publiko.

Na koncu programa je bil nastop mladih pevskih skupin, ki so s svojimi lepimi pesmi in skladbami, ki so bile izredno krasne, v celoti zadovoljile publiko.

ČITAJTE

Našo slovensko javnost opozarjamo na serijo člankov, ki smo jih pričeli danes objavljati na uredniškem mestu. Članki, ki so avtentični in edini v vsem slovenskem tisku tukaj ali v stari domovini, so nazorno in verodostojno zrcalo razmer v domovini, njihovega izvora in njihovih posledic ter ni dvoma, da bodo poglavljenemu čitatelju marsikaj pojasnili, kar je bilo doslej nejasno in nepojmljivo. Ti članki so še nekaj več: oni so zgodovinski dokumenti iz dni katastrofe naše domovine, ker mečejo svojo svetlobo na razmere in osebe, ki so v nemajhni meri pripomogle k temu narodnemu debaklu. Čitajte jih!

Tudi Italijani imajo svoje hrabre "commandos"

Po zgledu angleških commandos so tudi oni "vdrli na sovražno ozemlje," toda posledice njihovih vdorov so bile smešno žalostne.

Z angleško armado v Egiptu, 6. septembra. — Danes se je tukaj doznala zgodba o nezalaganem junaštvu 14 italijanskih "commandos", ko se je angleška patrula vrnila z njimi v svoj tabor.

Omenjeni Italijani so se izkrcali v četrtke ponoči iz kavčukastih čolnih na obali pri El Alameinu, nakar so položili dinamit pod železniško progo ob obali, nato pa se umaknili v neko kolibo, kjer so hoteli počakati eksplozije. Preko dinamita je zdrlo nato četvero vojaških vlakov, o eksploziji pa ne duha ne sluha.

Medtem pa so angleške patrone naletele na kavčukove čolne ter pričele preiskovati obalo. Štirje angleški vojak, oboroženi samo z avtomatičnimi pištolami, so dospeli do kolibe ter odprli vrata. V notranjosti kolibe je bilo 14 hrabrih italijanskih "commandos", poleg njih pa strojne puške, granate in še več dinamita.

Na povelje angleške četvice so junaki trdno vstali ter se malomarno predali.

IMENOVANJE POSLANIKOV PRI JUGOSLOVANSKI VLADI

LONDON, 3. sept. (AP) — Jugoslovanska vlada je danes izjavila, da bodo Zedinjene Države Amerike kakor tudi Sovjetska Rusija imenovali pri jugoslovanski vladi poslanika namesto ministra.

Prvi poslanik Zedinjenih držav bo Anthony J. Drexel Biddle, minister Z. D. pri vladah v izgnanstvu v Londonu.

Na operaciji

Operacijo na slepiču je srečno prestala 15-letna Frances Hrvatin, 16006 Saranac Rd. Nahaja se v bolnišnici sv. Aleksa, kjer jo prijateljice lahko obiščejo. Želimo ji skorajšnje okrevanje!

Zadušnica

V spomin prve obiteljnice smrti Valentina Tomažiča se bo jutri zjutraj ob 8:30 uri brala zadušnica v cerkvi sv. Vida, Sotoniki in prijatelji so vabljeni.

Grdinova trgovina

V razstavnem oknu Grdina Hardware, 6127 St. Clair Ave., si lahko ogledate vrste "Stokerjev" na premog, potom katerih si primarne premog in delo pri kurjavi v zimskih mesecih. Ker je bila trgovina večerj vsled praznika zaprta, bo jutri v sredo odprta ves dan, namesto samo popoldne.

PROSLAVA DELAVSKEGA DNE

Delavstvo je priredilo impozantno manifestacijo, ki je bila zaključena z javnim shodom, na katerem je bil glavni govornik Donald M. Nelson, načelnik vojne produkcije.

Clevelandsko delavstvo je večerj sijajno manifestiralo svoj voljo do zmage demokracije in do strmoglavjenja internacionalnih diktatorjev.

Parada CIO delavstva, kateri na čelu je bil motoriziran zamorski polk iz Fort Custerja, Mich, je bila impozantna in vsi očividci so mnenja, da takšne delavske proslave Cleveland še ni doslej doživel.

V mestni dvorani je govoril zbranemu delavstvu Donald M. Nelson, načelnik ameriške vojne produkcije, ki je med drugim izjavil, da se dežela zanaša na svoje organizirano delavstvo in na njegovo obljubo, da ne bo proglašala stavk, kakor tudi na vodstvo industrije, da slednje ne bodo izkoriščale te delavske obljube.

Nelson je obljubil, da bo dana delavstvu večja moč in odgovornost pri vojni produkciji s tem, da bodo delavski zastopniki imenovani na visoka in odgovorna mesta v Vojno - produkcijskem odboru.

Med ostalimi govorniki je govoril tudi zvezni senator Harold H. Burton, bivši clevelandski župan.

Kultura

GLASBENA MATICA

Prihodnja pevka vaja Glasbene Matice se vrši v sredo, dne 9. septembra, namesto v četrtak. Skušnja zbor bo za opero "Seviljski brivec" in za opereto "Carobna noč" (Netopir). Člane in članice se opozorja, da se polnoštevilno udeležijo.

DRUGA FRONTO NA BALKANU

NEW YORK, 3. septembra, (JIC) — "PM" od 2. septembra prinaša naslednje:

Vice-admiral Thierry D'Argenlieux, visoki komisar borbenih Francozov za pacifiško oblast, je večerj predlagal v Camberri, da naj zavezniki tvorijo drugo fronto z napadom preko Balkana ali Italije, ker bi tam najbrže dosegli bolj dalekosežne uspehe, kakor na zapadu ali na severu.

Povdarjal je, da je tudi v pretekli vojni otvoritev balkanske fronte povzročila in pospešila poraz Nemčije.

VESTI IZ ŽIVLJENJA AMERISKE SLOVENCEV

Rock Springs, Wyo. — Nedavno je bil pri delu v jami ubit Fred Rusold, star 54 let. V Ameriko je prišel s svojimi starši še kot deček. Zapušča ženo, sina, štiri hčere in tri brate.

Na obisku

Iz Cannonsburgha, Pa. sta prišla za par dni na obisk Mr. Anton in Mrs. Katie Maurich, ki sta v spremstvu Mrs. Jennie Strumbel, 993 E. 67 St., obiskala tudi naše uredništvo in tiskarno.

Novorojenka

Vile rojenice so se zgledale pri družini Mr. in Mrs. Korman, 6616 St. Clair Ave., pri kateri so pustile v spomin zalo hčerko, prvorojenke. Mr. in Mrs. Ciril Kunstel sta postala stari oče in babica. Naše čestitke!

STRAHOTNA VEST IZ SLOVENIJE

LONDON, 4. septembra, (UP) — Vesti tajne poročevalne družbe, ki so danes prispela v London, vele, da so Italijani zaradi delovanja gerilskih čet porušili v znak maščevanja več nego 100 slovenskih vasi.

Poročila trde, da je bilo 7,000 Slovencev ubitih in 35,000 deportiranih v italijanska koncentracijska taborišča.

Novi grobovi

RUDOLPH FRANETIČ

Na posledicah operacije je preminil v St. Luke's bolnišnici v soboto zjutraj ob 10. uri dobro poznani Rudolph Franečič, star 31 let. Družina Franečič biva na 5164 Stanley Ave., Maple Heights. Poleg žalujočih staršev Rudolpha in Catherine Franečič zapuška brata vojaka Cyrila v South Dakoti brata vojaka Johna v Chicagu, Ill., Paula, Josepha, Edwarda in sestre Josephino, Mary, poročeno Fink, Mildred, poročeno Prhne, strica Philipa Furlana in Jerrya v Morgentownu, Pa., ter teto Antonijo Legan. Pogreb se je vršil danes popoldne iz pogrebnega zavoda Louis Ferfolia, 9116 Union Ave. v cerkev sv. Venceslava ter na Calvary pokopališče.

GREGOR BLATNIK

Po kratki bolezni za srčno hibo je umrl Gregor Blatnik, star 83 let. Doma je bil v vasi Lopata, fara Hinje, odkoder je prišel v Ameriko pred 57. leti. Tukaj zapuška žalujočo soprogo Frances, s katero sta pred petimi leti praznovala zlato poroko, pet sinov: Josepha, Franka, Gregorja, Antona, Johna in hčer Mary Maurer, pri kateri sta soprogo živela na 1029 E. 72 Pl. Dalje zapuška 15 vnukov in štiri pravnukne, brata Antona in več drugih sorodnikov, v starem kraju pa zapuška brata in sestro. Pogreb se bo vršil v četrtak zjutraj ob 8:30 uri iz Zakraskovega pogrebne zavoda, 6016 St. Clair Ave. v cerkev sv. Lovrenca, in nato na Calvary pokopališče.

MARY KLUN

Po dolgi in mučni bolezni in trpljenju je preminila Mary Klun, stara 30 let, stanujoča na 15918 Whitcomb Ave. Tukaj zapuška žalujočo mater Frances, sestro Frances, poročeno Tomšič in Jennie, poročeno Botič, brata Antona in več sorodnikov. Rojena je bila v Clevelandu in je bila članica društva sv. Jožefa št. 169 KEKJ. Pogreb se bo vršil v sredo zjutraj ob 9. uri iz pogrebne zavoda Joseph Zele in sinovi, 458 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzete ter nato na pokopališče Calvary.

Bodi pokojnim ohranjen blag spomin, preostalom sorodnikom pa izrekamo naše sožalje!

ROOSEVELT ZAHTEVA DO 1. OKT. OD KONGRESA POLNOMOČ

Cene se morajo stabilizirati. — Moč Nemčije se mora zlomiti na bojiščih Evrope.

Japonska bo še udarila.

ČE MU KONGRES NE DA AVTORITETE, BO PREDSEDNIK POSTOPAL PO DOLOČILIH USTAVE

Govor predsednika Roosevelta, ki ga je imel snoči po radiu, je vseboval sledeče glavne poudarke:

DOMAČA FRONTO:

Nemogoče je, držati cene življenjskih potrebščin v nizini, ako se cene poljskih pridelkov ne prenehajo višati.

Zato je potrebna stabilizacija cen, plač, mezd in dobičkov.

Predsednik zahteva od kongresa, da mu da slednji do 1. oktobra polnomoč stabiliziranja življenjskih cen, vključno vseh poljskih pridelkov. Ako kongres tega ne stori, se bo predsednik poslužil splošnih polnomoči, ki mu jih daje ustava v vojnem času.

VOJAŠKA FRONTO:

Ružija bo vzdržala navale. Hitlerju doslej ni uspelo, da bi uničil eno samo rusko armado.

Sila Nemčije se mora zlomiti na bojiščih.

Sila Nemčije mora biti zlomljena na bojiščih Evrope.

Dasi je bila ena velika japonska ofenziva ustavljena pri Midway otoku, poseduje Japonska še vedno veliko moč, zato nam je pričakovati, da bo zopet s silnim udarcem mahnila po nas.

Vrhovno poveljstvo zavezniških narodov se zaveda nevarno poslužiti splošnih polnomoči, ki sta na Srednjem vzhodu, "toda mi gledamo z zaupanjem na izid."

Župan Lausche je govoril po radiu zaslužnjemu ljudstvu Jugoslavije

Njegova poslanica je bila poslanica upanja in nade na skorajšnjo osvoboditev. — Ameriške čete so danes ob strani zaveznikov na vseh bojiščih sveta.

Včeraj, na Delavski praznik, je imel naš župan Frank J. Lausche po radiu pomemben govor na ljudstvo Jugoslavije, domovine njegovih staršev. Njegov govor je bil del programa Urada za vojne informacije in poslanica ameriškega delavstva delavstvu v vseh zasedenih deželah. Poslanica župana Lauscheja je bila prevedena v New Yorku v slovensčino ter poslana preko kratkovalne oddaje v Jugoslavijo. Njegov govor se je glasil:

Zupanova poslanica

"To poslanico vam pošiljam kot župan mesta Clevelanda, v katerem prebiva dvakrat toliko ljudi kot jih je prebivalo v Beogradu v njegovih srenejših dneh. Dalje vam govorim kot mož, ki je ponosen na svoje slovensko poreklo, kajti moji starši so prišli iz kraja, ki leži blizu Ljubljane v Jugoslaviji.

"Moja poslanica vam je poslanica sreče in se glasi:

"Vaši sovražniki so naši sovražniki!"

"Moji rojaki (Amerikanci) so spoznali, da so vaši sovražniki — njihovi sovražniki. Prve čete ogromne ameriške armade, ki bo štela najmanj 10,000,000 mož, so že ob strani svojih zaveznikov na vseh svetovnih bojiščih. Za njimi pa stoji še večja armada delavcev — možkih in žensk Amerike — zaposlenih pri največjem industrijskem sistemu sveta, sistemu s svojimi ogromnimi rudniki, jeklarnami, plavži in orožarnami, ki izdelujejo topove, ladje, puške in letala za zmago demokratičnih dežel.

Obljuba ameriškega delavstva

"Danes praznujejo ti delavci dan, ki jim ga je posvetila Amerika — Delavski dan — in njihova obljuba na nešteti shodih, ki se vrše danes po vsej deželi, je: 'Svobodno delavstvo bo zmagovalo!' Ta obveznost je obljuba zaslužnjemu delavstvu Jugoslavije in vsem ostalim de-

želam, ki ječe danes pod nacističnim jarmom, da bodo kmalu zopet svobodni.

Odpor Jugoslovancev — inspiracija vsemu ljudstvu

"Ena največjih inspiracij, ki vzpodbuja naše delavstvo tukaj, je borba jugoslovanske četniške armade, katere srditi in junaški odpor proti mnogo močnejšemu sovražniku razpihava plamen svobode, da po vsem svetu tem svetlejšje plapolata. Zgodbe o jugoslovanskem pogumu in vztrajnosti so objavljene v tujkah, njem časopisju, kar povzroča, da mi še bolj trdo delamo in zagotivamo, da bo tako junaštvo našlo tudi zaslužno podporo."

Nezlomljiva sila Amerike

"Obljubljam vam, da bo sila, ki jo grade Amerika in njeni zavezniki, nezlomljiva in da bo kmalu udarila ter razorožila vaše tlačitelje. In ko bo napočil ta čas, se morajo pridružiti vsa ljudstva in narodi, da se zagotovijo svoboda in pravica vsega sveta."

"Ameriški delavci pozdravljajo danes, na Delavski dan, delavce Jugoslavije in jim kličejo: 'Bratje, svobodno delavstvo in pravica bosta zmagala!'"

22 OSEB USTRELJENIH NA HRVAŠKEM

BERN, 3. septembra (AP) — Iz Budimpešte javljajo danes, da je bilo ustreljenih 22 oseb, največini mladih fantov in deklet, katere je Paveličevo vojno sodišče obsodilo na podlagi obtožbe, da so prinašali gerilec pisma, hrano in zdravila, ter se nahajali v posestvu orožja ali pa poslušali londonski radio in širili osiđu neprijazne govorice.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.

6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES (GENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):

For One Year — (Za celo leto) \$6.50
For Half Year — (Za pol leta) 3.50
For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:

(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):

For One Year — (Za celo leto) \$7.50
For Half Year — (Za pol leta) 4.00
For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:

(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):

For One Year — (Za celo leto) \$8.00
For Half Year — (Za pol leta) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

DEBAKEL JUGOSLAVIJE

I.

Pred dnevi smo obljubili, napisati vrsto člankov na podlagi absolutno zanesljivih in avtentičnih informacij od strani osebe, ki je doživela katastrofalni debakel Jugoslavije, ni ga pa preživela, ker krogi, ki bi ji bili lahko rešili življenje, tega niso storili, temveč prepustili informanta njegovi usodi: krogam iz nacifašističnih pušk. Razume se, da je položaj opisan samo dotlej, dokler niso informantu pretrgale niti njegovega življenja kroglo osišeča. Avtentično poročilo tega izvestitelja navaja najprej mejo Slovenije, ki so jo okupirali Nemci in Italijani. Te meje so:

Ziri (nemške) v ravni smeri proti vzhodu na mejo ljubljanske občine na državni cesti izpod Šent Vida. Od tu na Savo, tako da so črnuški most in vse hiše do Ruskega carja nemške, ob Savi do izliva Ljubljanice v Savo, pri Zalogu čez Savo, tako da je sodni okraj Višnja gora na Italijanski, a sodni litijski okraj na nemški strani. Proti jugovzhodu, tako da je št. Janez z rudnikom na italijanski (nova mejna korektura od 1. oktobra 1941) proti št. Jerneju, tako da je št. Jernej na nemški strani, potem na hrvatsko-slovensko-nemško mejo pri Bregani, tako da je Bregana hrvatska. Med Hrvatsko in Nemčijo je stara štajersko-hrvatska meja.

Ogrsko (Prekmurje): stara meja med Avstrijo in Ogrsko.

Pred prvim aprilom 1941 so bile vse vojne jedinice Dravske banovine aktivirane in ojačene. Mobilizacija se je pričela dne 1. aprila. Na ozemlju Slovenije je bila formirana 7. armada z dvema slovenskima divizijama (triglavska s komandnim mestom Višnja gora in dravska s komandnim mestom Slovenska Bistrica). Poleg tega so mejo stražile v posebnih utrdbah posebne posadne čete, cenjene na 10 bataljonov s potrebno artilerijo. Zabeležiti se mora, da celo stalne fortifikacije ali utrdbe niso imele ob času mobilizacije predvidenega orožja. K mobilizaciji so se Slovenci odzvali polnoštevilno, n. pr. v 40 triglavskem pešpolku 95%. Razpoloženje je bilo odlično in mobilizacija je bila izvedena v primernem redu. Opazili pa so se takoj veliki nedostatki pri intendantskih četah. Triglavski divizija je bila na novo formirana v Ljubljani in je čudno, da se je na sedežu dravske divizije formirala nova divizija z novim štabom, dočim je komanda dravske divizije odšla v Slovensko Bistrico. Tako je preteklo štiri do pet dni, preden so pričeli funkcionirati divizijski štabi. Komandant triglavske divizije je bil divizijski general Pandurovič, načelnik štaba pa podpolkovnik Kerecin (Hrvat), komandant dravske divizije general Petrovič, načelnik štaba pa major Babič, sedaj osebni adjutant maršala Kvaternika. (Maršal Kvaternik je, kakor znano, poveljnik Paveličeve armade in fašistične milice "Ustašev." Uredništvo.) V sestavi triglavske divizije sta bila 37. (Ribnica) in 40. (Ljubljana) pešpolk, 32. artilerijski polk in kombinirani gorski odred, tako zvani triglavski odred pod komando brigadnega generala Lukiča, sedanjega komandanta hrvaškega mesta Sarajeva. (Ob imenovanju tega imena se spominjamo slavonspevov, ki mu jih je pelo ljubljansko "Jutro," ko je general Lukič prihajal kot komandant ali odhajal — ne spominjamo se natančno — iz Ljubljane. Kakor vidimo, je ta "Jugoslovan" tudi med jugoslovanskimi kvizlingi. Uredništvo.) V sestavi dravske divizije je bil 39. (celjski) in 45. (mariborski) pešpolk ter še dva rezervna polka (s številko preko 100) in 16. artilerijski polk, dočim so bile posadne čete podrejene armadnemu komandantu generalu Milošu Trifunoviću. Že 6. aprila se je občutilo, da manjka vsaka zveza z višjimi komandami in da četam niso dodane mehanizirane skupine niti ne aviacija. Protitankovskega orožja tako rekoč ni bilo. Kot prvi znak vojnega stanja je bil napad ob osmih zjutraj na ljubljansko letališče, ki ni povzročil večje škode ali žrtev. Naše obmejne čete so pevsod držale pozicije ter Italijane povsod odbile; boj so bili pri Ljubelju, na Mojstrani in nad Vrhniko, kjer so

naše patrole vdrle v italijanske položaje ter ujele dvajset italijanskih vojakov. Na fronti pri Mariboru so imeli Nemci lokalni uspeh samo pri Radgoni, v smeri na Ptuj. Lahko se reče, da so se naše čete povsod dobro držale.

Dne 8. aprila je prišlo povelje za umik iz Slovenije na linijo, ki bi šla preko Gorjancev dalje proti Zagrebu. Takrat so nemške čete vdrle čez Dravo pri Koprivnici, kjer je bjelovarski polk položil orožje. Nemcem je tako bila pot odprta do Zagreba. Komandant skupine, armijski general Nedeljković (bivši komandant 4. armijske oblasti), se je preselil v Banjo Luko, načelnik štaba general Rupnik pa je ostal v Zagrebu pod izgovorom opravkov in bil kmalu nato ujet od Nemcev. (General Rupnik je oni slovenski izmeček, ki je kot slovenski kvizling vdrinjan Italijanom in ki je poleg drugega danes tudi ljubljanski župan. Uredništvo.)

(Velevažen članek o položaju in razmerah v Sloveniji in ostali Jugoslaviji, za čigar verodostojnost jamčijo, bomo nadaljevali jutri. Uredništvo.)

Jug. gerilci osvobodili aretirane Hrvate in Slovence

Moskva, 28. avgusta (ICN). — Radio postaja "Svobodna Jugoslavija" je oddala sledeče uradno poročilo vrhovnega poveljstva gerilske in prostovoljske vojske z dne 25. avgusta.

Dne 1. avgusta so liški gerilci napadli z velikim uspehom italijansko motorizirano kolono, ki je šla do sto tovornih avtomobilov v bližini vasi Gerovo.

Italijanski tovorni avtomobili so bili spremljani od tankov, ki so stražili ta prevoz ujetnikov. Na tovornih avtomobilih je bilo namreč nabasanih preko 2.000 hrvaških in slovenskih domoljubov, ki so jih bili polovili v mesecu juliju in jih zdaj vozili v koncentracijsko taborišče.

Napad je bil dobro pripravljen in izveden. Kljub svojim tankom so osvobodilci zašli v zmedo in niso mogli organizirati močnega odpora. Gerilci so izvrstno izrabili zmešnjavo in v teku par minut osvobodili 430 aretiranih domoljubov, največini Hrvatov.

Gerilci so uplenili tudi nekaj strojnega in streliva. Osvobodenci so bili gerilcem neizmerno hvaležni in povečini želeli takoj vstopiti v vrste osvobodilne vojske.

V bližini Vrhovine so liški gerilci pogladi v zrak vlak poln laških in ustaških vojakov. 30 ustašev in več italijanskih vojakov je bilo mrtvih. V tem spopadu so gerilci uplenili precejšnje količine vojaške opreme.

V celi vrsti krvavih spopadov, je liškim gerilcem uspelo pregnati ustaše iz kraja Podlupac in sosednih vasi. V teh bitkah so gerilci ujeli 150 ustašev, uplenili eno strojno, 150 pušk

M. PUGELJ:

MAŠČEVANJE

Proti kresu se je pripetilo mesarskemu vajencu Tinetu Kokotniku, nizkemu in čokatemu petnajstletnemu fantu nekaj teta, česar do tedaj še ni v sebi opazil ne čutil.

Učil se je mesarstva pri bogatem in debelem botru Klokočevniku. Hiša, starinska in častljiva, svetlo pobeljena, stoji ob eni glavnih cest mesta. Na ulico je obnena z okni. Naravnost z ceste vodi pred njo dolgo in široko dvorišče. Njenemu pročelju nasproti stoji hlev, dolgi kakor ona in ravno tako nizki in čepeči in svetlo pobeljeni.

Boter Klokočevnik je brez otrok. Ima gostilno in v njej gospodari od takrat, ko je prišel k hiši on, mlada natakariča črnih las in črnih oči, rdečih ust in belih zob, lepega telesa in iskrenega in živahnega smeja. Nekega večera je Tine sedel za mizo in večerjal. Mina hodi sem

in velike množine druge vojne opreme.

Četniški oddelki, ki operirajo v ozemlju Kordune so zasedli mestice Kamenico, zajeli 78 sovražnih vojakov in osvobodili iz ustaškega ujetništva dva jugoslovanska častnika, kapetana in poročnika.

V tem boju so porazili ustaški oddelek, ki je skušal priti na pomoč svojim prijateljem.

O svečavi

Pri električni luči moraš biti na vse pripravljen. Kar sredi večera ti električna žarnica mrkne, pa si v temi. Sediš v "egiptovski temi", tipaš okoli, sezaš v predale, vendar ne najdeš varovalke.

Dolgo sediš, strmiš v blede šipe v oknih, ki so se kar nekam povečale, dokler se slednjič vendarle ne domisliš, da imaš nekje še nekakšno svečo.

Glej sreča, ki je sicer tako opoteča, ti je slednjič vendarle mila. Najdeš konček sveče, prižgeš steno in jo previdno ponešaš na mizo. Majhen pepelnik mora biti namesto svečnika in kar zadosti ti je svetlo, bolj svetlo, kot si pričakoval od sveče.

Kar čudno in posebno ti je, ko strmiš s priprtimi očmi v ozko zlato čeladico plamena, ki ga nič več ne poznamo.

Prevzame te čar svetlobe, ki ti prešine srce kakor sijaj mesečine.

Delo s kolonami števil in s čedno postavljenimi razpredelki se ti zazdi trapasto in smešno. Bela, svetla luč žarnice je tovarišica, razumna, luč sveče pa je podoba plemenite duše, ki se po tihem poziva.

Ozka, zlata čeladica včasih zaplapolja, potem se malce poveča modro jedro okrog stenja, kar pomeni, da so skozi sobo zalovile drobne niti prepaha.

In ožge ga s palico po širokem bedru.

In zdaj obstaneta zadnja dva in hočeta v stran in nazaj. Ali kdo se jih boji? Tine zavijti palico, udari po levem in po desnem in zakriči, da odneva do leve in desne: "Hej, hej!"

Misli pogumno, hodi v srajci sem in tja, in prijemlje od časa do časa za jermen, na katerem visi železno brusilo. Strese ga, zamahne z njim in se odločno zasuje.

Eh, si zakliče v mislih, gnal si junca. Tine, ti si hotel naprej, on nazaj, ali prignal si ga. In šel si pred bikom, ki je imel zavezano glavo, šel si brez strahu, dosti naj ti bo!

Tine je dobil v temi spomini — pogum in z njim v glavi si predstavlja jasno bodočnost. Sebe vidi, rejenega in košatega, z debelimi prsti in z debelejšimi prsti na njih, in Mino vidi staro baburo, izsušeno ženo zakotnega in zapitega čevljarja, ki jo zabava s kopiti in knef-tru. In ko se pelje enkrat z okroglim sivcem mimo njihove razdrte delavnice, zategne vaje in se pošali.

"Kje imaš pa konja, Mina?" med žensk, ki hodijo po svetu. Katera mu je najbolj všeč, za tisto se odloči. In veli ji, da jo bo, kadar bo sam zase, poročil. Nekega večera, ko ni bilo nikogar v gostilni, je rekel Tine: "Mina, sedi sem."

Mina ga je pogledala in rekla: "No, če praviš ti tako modro in moško, pa bom."

In sedla je. "Kaj boš povedal?"

Tine stlači roke v žepe tesnih hlač, nasloni se važno nazaj in reče:

"Kadar eden od nas moških doraste, kajne, postane samosvoj."

"Kakšen že, ja," pravi Mina. "Nič kakšen! Če je pameten, pa je tako!"

Pogleda jo po strani in potem mora dvigniti glavo, ker je Mina za dve glavi višja in silno močna.

"In," nadaljuje, "ko se moški osamosvoji, potem se oženi."

"Amen," pravi Mina.

"Ne! Čakaj! Vprašam te, Mina, in ti naprej povem, da mi slimi zares. Ali bi ti mene vzela?"

"Kam?"

"Za moža."

Mina se smeje na ves glas in si izmisli naenkrat kratek čas. Tineta zveče izza mize, dvigne in nosi ga na rokah po sobi kakor otroka. In reče mu:

"Če hočeš, te bom tudi podojila."

In ko se nato domisli, se krčevito smeje.

Tine odide spat v mrvo nad hlevom. Siloma zatiska oči, ali vse je zaman: spanec noče na oči. Gleda v temo in po ušesih mu vre in šumi od strašne sramote, ki jo je nočjo doživel. Ker ne more vzdržati v mrvi, se splazi na tla, dotiplje brusilo z rumenimi glavami na jermenu in ker je v sami srajci, ga opase preko nje in hodi v svetlobi meseca pod široko lino sem in tja. Spominja se šepetaje z ustnicami nekih trenutkov svojega življenja, ki so mu v spominu kakor pogumna in slavna dejanja. Zmisli se, kako je gnal vole s Posavja, štiri velike rogate vole v črni zimski noči, sam on in pes Sultan, vendar le on kot poglavar in umen vodnik.

Cesta pomrzljena, okoli in okoli snežena praznina, burja žvižga mimo obcestnega drevja, a on sam s štirimi ogromnimi rogati voli, ki enakomerno copotajo in s psom, ki se maje debel in truden za njim. Levi prednji vol dvigne glavo, obstane in zamuka. Tine plane naprej in brez strahu k njemu.

"Ha, kaj si hotel? Hej!" In ožge ga s palico po širokem bedru.

In zdaj obstaneta zadnja dva in hočeta v stran in nazaj. Ali kdo se jih boji? Tine zavijti palico, udari po levem in po desnem in zakriči, da odneva do leve in desne: "Hej, hej!"

Misli pogumno, hodi v srajci sem in tja, in prijemlje od časa do časa za jermen, na katerem visi železno brusilo. Strese ga, zamahne z njim in se odločno zasuje.

Eh, si zakliče v mislih, gnal si junca. Tine, ti si hotel naprej, on nazaj, ali prignal si ga. In šel si pred bikom, ki je imel zavezano glavo, šel si brez strahu, dosti naj ti bo!

Tine je dobil v temi spomini — pogum in z njim v glavi si predstavlja jasno bodočnost. Sebe vidi, rejenega in košatega, z debelimi prsti in z debelejšimi prsti na njih, in Mino vidi staro baburo, izsušeno ženo zakotnega in zapitega čevljarja, ki jo zabava s kopiti in knef-tru. In ko se pelje enkrat z okroglim sivcem mimo njihove razdrte delavnice, zategne vaje in se pošali.

"Kje imaš pa konja, Mina?" Ali se ti nikamor ne popelješ, kaj tičiš kar vedno doma?"

Pošali se, to stori gotovo. In njenega moža, zapitega čevljarja pokliče enkrat in ga povabi na polje. Posadi ga za mizo in postreže mu s pečenko in vinom. Napase ga in napoji, da zaspi na klopi. In ko pride Mina ponj, se pošali: "Kaj mu ne pečeš vsak dan pečenke, ko jo je goltal kakor volk in kaj mu daješ doma slabše vino, kakor moje, ko je pil, kakor bi prišel iz pušave?"

Tudi to stari gotovo.

Tine hodi še vedno gor in dol in zdaj prikupi njegova duša do vrhunca. Postavi se pred lino, gleda v tri zvezde, ki se vidi skozi njo, stopi široma, iztegne roke kvišku in v sami srajci in pasom z brusilom, govori pridušeno in slatno.

"Ne oženim se, nikoli se ne oženim! Maščujem se, Mina, to je gotova stvar. Nad vsem žensstvom se maščujem in če ne bo dočutle vse, tista edina bo čutila, ki bi morala biti sicer moja žena. Postanem mož, zredim se in zrastem, vrat se mi zalije kakor botru in roke se mi zdebele in prsti, na katere natakem težke zlate prstane, napravim si hišo, in hlev, pričnem mešarsko obrt na svojo roko ali ne oženim se. Ko umrjem pa pokličem svojega prijatelja in mu vse zapustim."

Po teh besedah leze Tine nazaj na kup mrve, zarije se vanjo, a na prsih drži v obeh rokah brusilo z jermenom, kjer se vrste rumene volovske glave. In kljubujoč Mini in vsem drugim svojim sovražnikom, zaspi trdno in nemirno.

In Tine Kokotnik je mesarski mojster, ima hišo in hlev, pa vole in ženo Mino ima. Toda Tine je nizek in čokat, kakor bi bil še vedno petnajst let star in srce mu je otroško, kakor bi bil še vedno vajenec. Mina pa je velika, da seza do stropa, si i domovina, i država po tleh potih nargnost v nezno pomere revolucije, samopomo anarhije. Oko je dragoceno in med duševnim svetom. In države in domovine spomi: redarji, ki skrbimo našemu narodu v hase, ne pojavljajo državni občotke pri skrbi za dobro njih državljanov. Gorje ti, ki izgubi svoje oči! Res se razvije vsled tega tip škoda popolnosti, a to pač le kaže bolnično, da se razpase v tavi žavi tatvina skoro do popotsti. — Sam ne vem, kako mogel kaj takega izvajati spotil sem se!"

In med tem, ko je sedel na Petelin na stol, sta ponovila gansček in Rožnik veleponi ni bešečici: "Bacilus elovtiae!"

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

ŠKRAT

Damir Feigel:

Bacili in bacilke

"Ze zope me napada! — kaj več bi pa le pričakoval vaju! Psovati, da vesta, dam niti v našem, še manj v kakem tujem jeziku! V cilus To je grda beseda! V nu vsega ženskega spola, zastopnico ste razžalili vavam, da takoj prekliče psovko, sicer se vama prida dobita jutri vse ženske molice na vrat. — Rešite me spod Strgansček, teh napad drugače skočim skoz okno!"

"Dober dan, gospoda! Zepetimi minutami sem potrpo vstopil. Kakor vidim, vi veselo razpoloženo. Čast mi predstaviti se cenjeni dam Ivan Petelin, redar v polni Prišel sem obiskovat starega prijatelja, Petra kaj. Ker ga pa nisem našel njegovi sobi, sem prišel k Vaše veselo razpoloženo lezljivo, vsled česar prosim no družbo dovoljenja, obrti ti v tem cenjenem krogu mnenje! V svojih, času njih napitnicah sta izpušila ba gospoda govornika in govornica važen faktor. Re potrebuje domovina govornih ust, država nepokvar davnega želodca in oba pleksa brezpogojne ženske moči, toda brez očesa bi i domovina, i država po potih nargnost v nezno pomere revolucije, samopomo anarhije. Oko je dragoceno in med duševnim svetom. In države in domovine spomi: redarji, ki skrbimo našemu narodu v hase, ne pojavljajo državni občotke pri skrbi za dobro njih državljanov. Gorje ti, ki izgubi svoje oči! Res se razvije vsled tega tip škoda popolnosti, a to pač le kaže bolnično, da se razpase v tavi žavi tatvina skoro do popotsti. — Sam ne vem, kako mogel kaj takega izvajati spotil sem se!"

In med tem, ko je sedel na Petelin na stol, sta ponovila gansček in Rožnik veleponi ni bešečici: "Bacilus elovtiae!"

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le finalni stražnik v pokojni (Dolje, prihodnje!)

"Kaj jaz bacilus elovtiae? Tega si pa kratko malo ne voljam! Prišel sem kot neovabljen sicer, a zato sem že opravičil. Prosim in vam da spoštujete cenjena ba v moji osebi toliko gostu, likor bivšega redarja! Sicer hvala lepa za sprejem in na denje v sodni dvorani. Na gospi je moja priča, kako vo sa me razžalila g. Stršek in moj nekdanji prijatelj od sedaj naprej zame le

